

at beklage sig over, at jeg misbruger den Leilighed, der ved den nys stedsfundne Afstemning er givet mig til at sige nogle faa Ord efter det Foredrag, vi have hørt af den ærede Ordfører for Finantsudvalget. Ganske vist have han og de øvrige Medlemmer af Finantsudvalget havt Leilighed til i længere Tid at overveie de Oplysninger, som for mig have været temmelig nye, og til hvilke jeg er bleven ført — jeg skal gjerne give det ærede Medlem for Noeskilde (N. Sage) denne historiske Oplysning — navnlig af det ærede Medlem for Holbæk Amts Bde Valgfreds (Dinesen), der har bragt min Opmærksomhed derhen og tillige, da han var saa fortrolig med disse Ting, har hjulpet mig og saaledes lettet mig det Arbeide, som er forbundet med Undersøgelsen. Men Thinget maa dog virkelig ikke troe, at det er en nødvendig Følge for Alle dem, der faae Tid til at „sunde sig“ paa Sagen, just at komme til at see Forholdene i det samme milde og jevne Lys som den ærede Ordfører for Finantsudvalget, efter hvis Fremstilling man skal troe, at Alt nu var i sin Orden. Jeg troer, at det vil være muligt endog meget længe at overveie disse Ting, uden derfor at komme til det Resultat, hvortil den ærede Ordfører for Finantsudvalget er naaet, og hvorefter det kunde synes, som om der ikke var noget Synderligt ved denne Sag at gjøre, men som om man i Kraft af den gamle Regel: „Statens Vel er den øverste Lov“, nu maatte finde sig i en eller anden Uregelmæssighed og dermed lade det Hele gaae hen. Jeg troer ikke, at Statens Vel vil vise sig at være tjent hermed. Jeg er overbevist om, at den Debat, som har været ført her i disse Dage, om den end har været trættende for nogle Enkelte, dog vil have sin meget store Nytte til i Fremtiden at raade Bod paa et eller andet Forhold, der ikke hidtil har været, som det skal være. Og der trænges hertil. Jeg maa nemlig tillade mig at ophvise om, at den ærede Ordfører for Finantsudvalget virkelig ikke havde Ret i den Skilbring, som han gav af det indbyrdes Forhold mellem Staten og Fabrikanterne paa den ene Side og Staten og dens Embedsmand paa den anden Side. For det Første er det vist en Feiltagelse, naar den ærede Ordfører for Fi-

nantsudvalget opfattede det, som om Overmaskinmester Wains Forbliven ved Værftet var af en saa særdeles Betydning for Overgangen fra Træ- til Jernstøbsbyggeriet. Der som jeg ikke tager meget fejl, har Hr. Wain ikke Noget directe med Støbsbyggeriet at gjøre. I den officielle Kalender for Søetaten findes forskjellige Folk, hvis Bessjæftigelse knytter sig til Støbsbyggeriet, hvormod Underdirecteur Wain staaer opført som „Overmaskinmester“, og det egentlige Støbsbyggeri synes altsaa at ligge udenfor hans Omraade. Men selv om dette ikke er Tilfældet, selv om Hr. Wain bruges ogsaa udenfor sin egentlige Virkekreds, maa dog den ærede Ordfører for Finantsudvalget tillade mig, at gjøre den Bemærkning, at man virkelig ikke har løst den muligvis uundgaaelige Conflict paa rette Maade derved, at man fra Statens Side har erklæret i det før oplæste Brev, at Ministeriet anseer Hr. Wains private Virksomhed „for sig uvedkommende“. Dette er en Sætning, der er rigtig og sand, saalænge bemeldte private Virksomhed ikke colliderer med den, han har at udføre paa Statens Vegne; men den ophører at være sand i samme Dieblis, da disse to Virksomheder ikke blot komme til at berøre hinanden, men endog bringes i en næsten uopløselig Collision. Den rette Fremgangsmaade til Løsning af Conflicten havde været, om man havde sagt: „Denne Mand er „uundværlig“ for Staten; vi kunne ikke finde os i, at han forlader os, altsaa maae vi betale ham saa Meget, som han vilde kunne faae for sin Tjeneste paa et andet Sted“. Men her er det, at man støder paa den store Vanskelighed. Naar man kan see den Sum, som man skal betale en Mand, saa betænker man sig paa at tilstaae ham det, hans Arbeide virkelig er værd; men kan man ikke see den, saa lader man sig narre til at give ham det Dobbelte, maaskee det Tre- eller Firedobbelte. Man har ikke kunnet tænke sig at skulle komme til at betale Hr. Wain af Statskassen en saadan Løn for hans Arbeide, som svarede til, hvad han ved privat Virksomhed her eller i England vilde kunne faae, sagtens flere tusende Pund om Aaret. Jeg anseer denne Mandes Dygtighed for saa stor, at det ingenlunde tør